

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Заврилюк С. В. *С.В.З.*

Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№21816102019

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

СОЦІОЛОГІЯ

підготовки бакалавра
галузь знань 23 Соціальна робота
спеціальність 231 Соціальна робота
освітня програма (спеціалізація) Соціальна робота.

Програма навчальної дисципліни «Соціологія» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньої програмою - Соціальна робота. Організатор соціально-педагогічної діяльності в соціумі, соціальний педагог, педагог-організатор

Розробник: Бичук І.О., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, кандидат філософських наук, доцент

Рецензент: Гац І. О., доцент кафедри спеціальної та інклюзивної педагогіки, кандидат педагогічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 2 від 12.09. 2019 р.

Завідувач кафедри: _____ Гусак П.М.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
протокол № 1 від 18.09. 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ Антонюк В.З.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота, Соціальна робота. Організатор соціально-педагогічної діяльності в соціумі, соціальний педагог, педагог-організатор бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 / 6		Рік навчання 3
		Семестр 6-ий
		Лекції 20 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 20 год.
	Самостійна робота 72 год.	
	Консультації 8 год.	
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Соціологія як наука про суспільство, його соціальні групи, поведінка людей є однією з складових частин гуманітарної освіти. Як наука про соціальні спільноти, соціологія досліджує масові соціальні процеси і поведінку, етапи і форми соціальної взаємодії соціальних взаємозв'язків людей, що утворюють соціальні спільноти. Вона вивчає як індивідуально неповторні особистості, так і соціальні типи. Соціологія розглядає особистість не крізь призму індивідуально неповторних властивостей та людей (це предмет психології), а з позиції соціально-типових рис як суб'єкта розвитку суспільства.

Дисципліна «Соціологія» поєднана міжпредметними зв'язками з дисциплінами «Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка)», «Соціологія праці», «Політологія», «Педагогіка та психологія», «Соціальна статистика», «Демографія» та іншими дисциплінами.

Метою вивчення дисципліни є формування знань про соціальну систему суспільства, розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства. Завданням вивчення дисципліни є вивчення сутності, історії, теорії методології, організації соціологічних досліджень, набуття навичок соціальної діяльності та поведінки. Предметом вивчення є відтворення емпіричної реальності, загальні і специфічні закони та закономірності розвитку і

функціонування історично визначених соціальних систем, механізми та форми прояв цих законів і закономірностей.

Однією із форм організації навчання з навчальної дисципліни є індивідуальні завдання. Індивідуальні заняття з даного курсу спрямовують на поглиблене вивчення студентами навчальної дисципліни.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Абстрактно мислити, аналізувати, застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Розуміти предметну область та професійну діяльність.

Пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Приймати обґрунтовані рішення, працювати в команді.

Демонструвати навички міжособистісної взаємодії.

Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо.

Оцінювати соціально-політичні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави.

Аналізувати психічні властивості, станів і процесів, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Загальнотеоретична соціологія

Тема 1. Предмет, структура та функції соціології

Соціально-культурні і наукові передумови виникнення соціології як науки. Місце соціології в системі суспільствознавства, її зв'язок з іншими науками.

Об'єкт і предмет соціології. Основні методологічні засади соціології як науки. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ. Ціннісний підхід у соціології. Категорії та закони соціології. Система соціологічних знань та їх елементи.

Структура соціологічного знання. Мікро- та макросоціологія. Теоретична та прикладна соціологія. Загальна, спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Фундаментальні та прикладні дослідження.

Основні функції соціології як науки: теоретико-пізнавальна, практично-перетворювальна, світоглядно-ідеологічна, прогностична.

Значення соціології для розв'язання соціально-економічних і політичних проблем модернізації українського суспільства.

Тема 2. Становлення і розвиток соціології

Основні етапи розвитку соціологічного знання (протосоціологічний, класичний, сучасний). Соціальні теорії XVII – XVIII ст. (теорії природного права, суспільного договору, суспільного прогресу). Позитивізм О.Конта і початок класичної соціології. Соціологічна система О.Конта та її вплив на подальший розвиток соціології.

Натуралістичні школи в соціології: соціал-дарвінізм, расово-антропологічна школа, географічна та органістична школи.

Марксистський підхід до аналізу суспільства. Історія суспільства як процес зміни суспільно-економічних формацій. Роль класової боротьби в історичному процесі.

Соціологічна теорія М.Вебера. Ідея «розуміючої соціології». Теорія соціальної дії М.Вебера. М.Вебер і його праця «Протестантська етика і дух капіталізму».

Становлення і розвиток соціологічної думки в Україні. Соціальні проблеми у творчості Г.Сковороди та Т.Шевченка. Соціологічна проблематика у творчості М.Драгоманова, М.Ковалевського, М.Костомарова, С.Подолінського, О.Потебні, І.Франка, М.Грушевського, С.Кістяківського, М.Шаповала. Розвиток соціології в Росії та Україні у XX ст.

Місце і роль соціології у розвитку людства на порозі XXI ст.

Тема 3. Суспільство як соціальна система

Поняття суспільства. Суспільство і природа. Головні ознаки суспільства та його структурні елементи. Сучасні соціологічні трактовки суспільства.

Поняття суспільного життя. Біологічні, географічні, демократичні, економічні, соціокультурні засади суспільного життя.

Поняття соціальних і соціетальних систем. Класифікація соціальних систем. Історичні типи суспільства: традиційне, індустріальне, модерне суспільство. Типологія суспільств. Формаційний та цивілізаційний підходи до типізації суспільств. Суспільний прогрес та його критерії. Глобальні процеси сучасного суспільного розвитку: урбанізація, інформаційна революція, економічні та політичні процеси в сучасному світі.

Змістовий модуль II. Основні поняття та категорії соціології

Тема 4. Соціальна структура суспільства

Поняття соціальної структури суспільства. Методологічні підходи до вивчення соціальної структури суспільства: інституціональний підхід (Р. Мертон), соціально-рольовий підхід, класовий підхід, стратифікаційний підхід.

Соціальна структура суспільства та її основні елементи. Соціальні спільності та соціальні групи. Суспільний поділ праці та його роль у формуванні соціальної структури суспільства.

Соціально-класова структура суспільства. Поняття соціального класу. Ознаки класу. Обмеженість марксистського класового підходу до аналізу соціальної структури суспільства. Відмінність між марксистським розумінням класу і поняттям класу в сучасній західній соціології. Поняття етносу, історичні форми спільності людей: рід, плем'я, народність, нація.

Основні напрямки соціоструктурних змін в сучасному українському суспільстві.

Тема 5. Теорія соціальної стратифікації

Поняття соціальної стратифікації. Основа утворення страт. Історичні системи стратифікації.

Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації: функціональний, конфліктний, еволюційний.

Стратифікаційні моделі суспільства. Середній клас, його роль в структурі суспільства. Маргінальний шар суспільства. Декласовані елементи. Андерклас.

Форми стратифікації за П.Сорокіним: економічна, політична, професійна. Стратифікація сучасного українського суспільства.

Соціальна мобільність. Види мобільності. Канали вертикальної мобільності. Головні канали формування середнього та вищого класу. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність як процеси, що сприяють формуванню соціальної структури суспільства.

Тема 6. Соціальні інститути та організації

Поняття соціального інституту. Соціальні інститути як засоби регулювання та організації соціальних відносин. Критерії визначення соціальних інститутів. Соціальний інтерес. Соціальні потреби. Соціальні цінності в діяльності соціальних інститутів. Механізм функціонування соціальних інститутів.

Види діяльності та соціальні інститути. Значення соціальних інститутів у розвитку суспільства. Функції соціальних інститутів. Явні та латентні функції. Поняття дисфункції. Критерії типізації соціальних інститутів. Формальні та неформальні інститути.

Соціальний інститут та соціальна організація. Принципи функціонування організації. Види організацій. Структура організацій. Бюрократія як вид організації.

Тема 7. Соціальні зміни та соціальні процеси

Поняття соціальних змін. Основні чинники соціальних змін (економічні, політичні, культурні). Соціологічні теорії соціальних змін: еволюційні, теорії циклічних змін, соціокультурні теорії, соціально-економічні теорії соціальних змін). Причини соціальних змін. Інновації. Соціальні ефекти інновацій.

Соціальні рухи та їх природа. Стадії розвитку соціальних рухів. Класифікація соціальних рухів. Соціальні ситуації як чинники соціальних рухів.

Поняття соціальних процесів. Класифікація соціальних процесів: еволюційні та революційні, прогресивні та реакційні. Макро- і мікросоціальні процеси як предмет соціологічного аналізу.

Тема 8. Соціальні зв'язки, соціальна дія і соціальна взаємодія

Соціальні відносини як основа соціального життя суспільства. Види соціальних відносин. Соціальні зв'язки. Типологія соціальних зв'язків. Соціальний контакт.

Поняття соціальної дії. Теорія соціальної дії М. Вебера. Поняття соціальної взаємодії. Вплив соціальної взаємодії на соціальну поведінку. Теорія обміну Дж. Хоманса. Теорія символічного інтеракціонізму.

Соціальні норми як регулятори соціальної взаємодії. Мораль і право як основні елементи соціальних норм. Спільне та відмінне між мораллю та правом.

Тема 9. Соціальні спільності та соціальні групи.

Поняття соціальної спільності. Основні історичні детермінанти формування соціальних спільностей. Види соціальних спільностей: етнічні демографічні, професійні, територіальні, спільності, що відрізняються за соціальним статусом, малі соціальні групи. Спільності: реальні спільності, масові (тобто агрегати), групові спільності. Спільності що ґрунтуються на схожості поведінки: натовп, маси, публіка, аудиторія.

Поняття соціальної групи. Типологія соціальних груп: формальними (формалізованими) і неформальними; малими, середніми і великими; первинними і вторинними; реальними і соціальними; інтерактивними і номінальними.

Структура групи. Відносини в соціальних групах. Організація та соціальна група.

Змістовий модуль III. Спеціальні та галузеві теорії. Методи соціологічних досліджень

Тема 10. Соціологічна теорія особистості

Поняття особи в соціології. Інтерпретація понять: «людина», «індивід», «індивідуальність», «особа». Соціальні статуси та соціальні ролі особистості.

Соціологічні теорії особистості: марксистська теорія особистості, теорія дзеркального «Я», теорії ролей, психоаналітична теорія, теорія соціальної установки, концепції соціального характеру, теорія референтної групи, теорія інтегрального синтезу

Соціальна типологія особистості. Соціологічна структура особистості. Механізми взаємодії особистості та соціальних спільностей. Особистість як суб'єкт суспільних відносин. Діяльність як основа соціального буття людини.

Соціалізація особистості: етапи, стадії, форми. Чинники соціалізації особистості. Агенти соціалізації. Соціальний контроль. Проблеми гуманізації у формуванні особистості.

Тема 11. Соціологія девіантної поведінки. Соціальний контроль

Поняття девіантної поведінки. Девіантна та деліквентна поведінка. Теоретичні підходи до пояснення девіації. Біологічні, психологічні та соціальні теорії пояснення причин девіації. Види девіантної поведінки. Явище соціальної аномії. Типологія поведінки Р. Мертоні. Основні шляхи запобігання девіації.

Діагностика соціальних відхилень в сучасному суспільстві та шляхи її запобігання.

Поняття соціального контролю. Основні методи соціального контролю за Т. Парсонсом. Елементи, що утворюють систему соціального контролю: індивідуальна дія, соціальна шкала оцінок, соціальна категоризація індивідуального акту, категоризація індивідуальної дії, зміст реакції суспільства на індивідуальні акти, індивідуальна шкала оцінок, самокатегоризація індивіда, індивідуальну самосвідомість.

Тема 12. Соціологія культури

Соціальна сутність культури та її функції. Культура як спосіб ціннісного освоєння дійсності. Об'єкт і предмет соціології культури. Соціологічний підхід до вивчення культури. Культура як форма засвоєння дійсності.

Культура і соціалізація особи. Самопізнання та самореалізація як показники культурної діяльності. Культурна взаємодія та соціальна ідентифікація особистості. Специфіка сучасного соціологічного підходу до аналізу культурних систем.

Типи культури. Види культури. Форми культури. Субкультура. Контркультура. Масова культура. Етнокультурна. Етноцентризм.

Культура суспільства. Культура і цивілізація. Елементи культури. Функції культури. Культурна спадщина. Культурні процеси в сучасному світі. Особливості національної культури у контексті відродження українського соціуму.

Тема 13. Соціологія політики

Предмет соціології політики. Соціологія політики як частина соціологічної науки. Основні категорії соціології політики. Політичний та соціальний простір. Політика як соціальне явище. Галузі дослідження соціології політики: соціологія політичних партій та рухів. Соціологія держави. Соціологія міжнародних відносин.

Політика як соціальний інститут. Суб'єкти політичної діяльності. Влада як основна категорія політики. Типи легального панування (М. Вебер). Структура та функції політики. Політичний режим. Типи політичних режимів. Політична культура.

Тема 14. Соціологічні дослідження: сутність, види, етапи

Поняття соціологічного дослідження та його місце в системі соціологічного знання. Види соціологічних досліджень. Види соціологічних досліджень: фундаментальні та прикладні; розвідкові, описові, аналітичні. Разові та повторні.

Основні етапи і процедури соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Основні елементи програми та зв'язок між ними. Функції програми. Вимоги до програми. Методологічний розділ програми та його структура. Завдання методичного розділу програми. Розроблення робочого плану дослідження.

Тема 15. Методи збору соціологічної інформації

Загальна характеристика методів збору первинної соціологічної інформації. Аналіз документів як джерело соціологічної інформації. Поняття документа в соціології. Класифікація документів. Проблема вірогідності документальної інформації. Методи аналізу документів. Традиційний аналіз та контент - аналіз.

Загальна характеристика та особливості спостереження в соціології. Види спостереження..

Опитування як метод збору соціологічної інформації. Види опитування. Анкетне опитування. Вимоги до складання анкети. Структура анкети та види запитань анкети.

Інтерв'ю як вид опитування. Управління ходом інтерв'ю з боку інтерв'юера.

Тема 16. Вибірковий метод у соціології

Суцільне і вибірконе опитування. Поняття вибірки. Генеральна і вибіркова сукупність. Репрезентативність вибірки. Валідність та надійність інформації одержаної з допомогою вибіркового методу. Одиниця відбору і одиниця спостереження.

Ймовірнісна та цілеспрямована вибірки. Механічна та систематична (з кроком відбору) вибірка. Ймовірнісна багатошаблева вибірка: принцип

районування та кластеризації. Багатошаблева комбінована вибірка. Види помилок вибірки. Аналіз результатів вибірки.

Таблиця 2

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Лекції	Практ. (Семін.) роботи	Консуль тації	Сам. роботи
Змістовий модуль I. Загальнотеоретична соціологія				
Тема 1. Предмет, структура та функції соціології 1. Предмет соціології. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ. 2. Структура і функції соціологічної системи знань. 3. Соціологія в системі суспільних і гуманітарних наук. 4. Зв'язок соціології з іншими науками	2	2		4.5
Тема 2. Становлення і розвиток соціології 1. Становлення і розвиток соціального знання в стародавньому світі і епоху середньовіччя. 2. Розвиток соціального знання в XVII – початку XIX ст. 3. Натуралістичний напрям в соціології: 4. Психологічний напрям в соціології. 5. Розвиток української соціологічної думки кін. XIX – поч. XXI ст.	2	2	1	4.5
Тема 3 Суспільство як соціальна система 1. Людина як соціальне явище. 2. Суспільство як соціальний феномен. Основні теорії його походження. 3. Типологія суспільств. 4. Формаційна та цивілізаційна теорії розвитку людства. 5. Суспільний прогрес: критерії та тенденції.		2	1	4.5

Змістовий модуль II. Основні поняття та категорії соціології				
Тема 4. Соціальна структура суспільства	2			4.5
Тема 5. Теорія соціальної стратифікації 1. Поняття соціальної структури суспільства. 2. Теорія соціальної стратифікації. 3. Історичні системи стратифікації. 4. Методологічні підходи до аналізу стратифікації. 5. Соціальна мобільність. Види соціальної мобільності.	2	2	1	4.5
Тема 6. Соціальні інститути та організації 1. Інституціоналізація як соціальний феномен. 2. Функції соціальних інститутів. Поняття дисфункції. 3. Види соціальних інститутів. 4. Соціальні організації та їх структура. 5. Види організацій. Бюрократія як вид організації	2	2		4.5
Тема 7. Соціальні зміни та соціальні процеси 1. Сутність соціальних змін. 2. Соціологічні теорії соціальних змін: еволюційні, теорії циклічних змін, соціокультурні теорії, соціально-економічні теорії соціальних змін. 3. Соціальні рухи та їх природа. Класифікація соціальних рухів. 4. Поняття соціальних процесів. Класифікація соціальних процесів. 5. Глобалізація та види глобальних процесів.		2	1	4.5
Тема 8. Соціальні зв'язки, соціальна дія і взаємодія	2			4.5
Тема 9. Соціальні спільності та соціальні групи			1	4.5
Змістовий модуль III. Спеціальні та галузеві теорії. Методи соціологічних досліджень				
Тема 10. Соціологічна теорія особистості 1. Специфіка соціологічного підходу до вивчення особистості. 2. Інтерпретація понять «людина», «індивід», «індивідуальність»,		2		4.5

«особистість». 3. Соціальний статус та соціальні ролі особистості. 4. Соціологічна типологія особистості. 5. Соціалізація особистості: етапи, стадії, форми, чинники, агенти соціалізації.				
Тема 11. Соціологія девіантної поведінки. Соціальний контроль 1. Сутність і загальні ознаки соціальних відхилень. 2. Девіантна поведінка: поняття, типи, форми. 3. Основні підходи до пояснення причин девіантної поведінки. 4. Соціальний контроль як засіб запобігання девіації.	2	2	1	4.5
Тема 12. Соціологія культури	2			4.5
Тема 13. Соціологія політики 1. Предмет соціології політики. 2. Основні категорії соціології політики. Політичний та соціальний простір. 3. Політика як соціальний інститут. 4. Структура та функції політики. Типи політичних режимів. 5. Політична культура.		2	1	4.5
Тема 14. Соціологічні дослідження: сутність, види, етапи 1. Поняття соціологічного дослідження. Місце соціологічних досліджень в структурі соціологічного знання. 2. Види соціологічних досліджень. 3. Методи збору первинної соціологічної інформації. 4. Вибірковий метод в соціології.	2	2		4.5
Тема 15. Методи збору первинної соціологічної інформації	2		1	4.5
Тема 16. Вибірковий метод в соціології			1	4.5
Всього годин	20	20	8	72

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

В процесі навчання студенти вивчають рекомендовану літературу, виконують запропоновані навчальним курсом завдання. Даний розділ містить контрольні запитання з допомогою яких відбувається самоконтроль на етапі підготовки до практичних за яких відбувається самоконтроль на етапі підготовки до семінарських занять.

Перевірка повноти і якості виконання завдань, виконаних в рамках самостійної роботи, виконується в процесі семінарських занять, співбесідах, індивідуальних консультацій.

1. Предмет соціології. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ.
2. Структура і функції соціологічної системи знань.
3. Соціологія в системі суспільних і гуманітарних наук.
4. Натуралістичний напрям в соціології:
5. Психологічний напрям в соціології.
6. Розвиток української соціологічної думки кін. ХІХ – поч. ХХІ ст.
7. Суспільство як соціальний феномен. Основні теорії його походження.
8. Формаційна та цивілізаційна теорії розвитку людства.
9. Суспільний прогрес: критерії та тенденції.
10. Поняття соціальних змін.
11. Соціологічні теорії соціальних змін.
12. Соціальні процеси і їх різновиди.
13. Поняття соціальної спільності.
14. Види соціальних спільностей.
15. Соціальні спільності що ґрунтуються на схожості поведінки.
16. Поняття девіантної поведінки.
17. Теоретичні підходи до пояснення девіації.
18. Шляхи запобігання девіантній поведінці.
19. Предмет соціології політики.
20. Основні категорії соціології політики. Політичний та соціальний простір.
21. Політика як соціальний інститут.
22. Структура та функції політики.
23. Типи політичних режимів.
24. Політична культура.
25. Аналіз документів як джерело соціологічної інформації.
26. Спостереження як метод збору соціологічної інформації.
27. Опитування як метод збору соціологічної інформації.
28. 1.Генеральна та вибіркова сукупності.
29. Репрезентативність вибірки.
30. Імовірнісна одношаблева вибірка.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (маx = 40 балів)										Модульний контроль (маx = 60 балів)			Загальна кількість балів
МОДУЛЬ I										МОДУЛЬ II			
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III							
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 10	Тема 11	Тема 13	Тема 14	к./р. 1	к./р. 2	к./р. 3	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	20	20	

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 3

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет соціологічної науки.
2. Структура і функції соціології.
3. Зв'язок соціології з іншими науками
4. Розвиток знань про людину та суспільство Стародавньому світі та епоху Середньовіччя.
5. Розвиток соціальних знань в епоху Відродження та в Новий час.
6. О. Конт як засновник соціології.
7. Еволюційний підхід до аналізу суспільства у Г. Спенсера.
8. Конфліктний підхід до аналізу суспільства у К Маркса.
9. Соціологічна теорія М. Вебера.

10. Розвиток соціальних знань в Україні від княжої доби до 19 ст.
11. Початок української соціології (С. Подолинський, М. Драгоманов, М. Ковалевський, М. Грушевський).
12. Поняття людини та суспільства в соціології.
13. Формаційний підхід до типізації суспільств.
14. Цивілізаційний підхід до типізації суспільств.
15. Суспільний прогрес: критерії та тенденції.
16. Соціальна дія та соціальна взаємодія.
17. Соціальні норми як регулятори соціальної взаємодії.
18. Соціальний конфлікт. Типи та функції соціальних конфліктів.
19. Поняття та сутність соціальних змін.
20. Теоретичні підходи до пояснення соціальних змін.
21. Поняття соціальних рухів та типологія соціальних рухів.
22. Поняття соціальних процесів та їх види.
23. Суть і функції соціальних інститутів.
24. Види соціальних інститутів.
25. Соціальні організації. Види соціальних організацій.
26. Поняття соціальної структури суспільства.
27. Соціальна спільність та соціальна група.
28. Види соціальних спільностей.
29. Соціально-класова структура суспільства.
30. Етносоціальна структура суспільства.
31. Поняття соціальної стратифікації.
32. Історичні системи стратифікації.
33. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації.
34. Теорія соціальної стратифікації П. Сорокіна.
35. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.
36. Поняття особи в соціології. Статус та соціальні ролі особистості.
37. Соціологічна типологія особистості.
38. Соціалізація особистості.
39. Форми соціалізації особистості. Агенти соціалізації.
40. Поняття девіантної поведінки.
41. Біологічні теорії пояснення причин девіації.
42. Психологічні теорії пояснення причин девіації.
43. Соціальні теорії пояснення причин девіації.
44. Поняття культури. Види культури.
45. Основні елементи культури. Функції культури.
46. Структура політики як соціального інституту. Функції політики.
47. Способи функціонування політики.
48. Соціологічне дослідження та його види.
49. Методи збирання соціологічної інформації.
50. Вибірковий метод в соціології.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артемов Г.П. Политическая социология: Учебное пособие / Г.П. Артемов - М.: Логос, 2000.-279с.
2. Большой толковый энциклопедический словарь (Collins). –Т. 1 (А-О) / Пер. с англ.- М.: Вече, Аст.1999. -544с.
3. Большой толковый энциклопедический словарь (Collins). – Т.2 (П-Я) /Пер. с англ. – М.: Вече, Аст. 1999. -528 с.
4. Бутенко И.А. Анкетный опрос как общение социолога с респондентом / И.А. Бутенко -М.: Высш. шк.,1989.-176с.
5. Вебер М. Соціологія. Загально історичні аналізи. Політика / М. Вебер - К.: Основи, 1998.-534с.
6. Волков Ю.Г.Социология: Учеб. для вузов / Ю.Г.Волков – М.: Гардарика, 1999.- 432 с.
7. Гидденс Э .Стратификация и классовая структура / Э. Гидденс // Социолог. исследования. – 1992.- № 9.- С.112-124.
8. Гоголева А.В. Аддиктивное поведение и его профилактика: Учеб. метод. пособие / А.В Гоголев. - М.: Моск. психол.- соц. ин-т; 2003.-238с.
9. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посіб./ Г.В. Дворецька – К.: КНЕУ, 2002. – 471 с.
10. Ионин Л.Г. Социология культуры: Учебное пособие. / Л.Г.Ионин -М.: Логос, 1998.-280с.
11. Захарченко М.В. Історія соціології від античності до поч. 20 ст.: Навч . посіб. для студ. вищ. навч. закладів. / М.В. Захарченко, О.І. Погорілий –К.: Либідь. 1993.-336 с.
12. Кравченко Б.Соціальні зміни і національна свідомість в Україні 20 ст./ Б.Кравченко - К.: Основи, 1997. – 424с.
13. Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ М.П. Лукашевич, М.В. Туленков –К.: Каравела, 2004. - 464с.
14. Огаренко В.М.Социология малых групп: Учеб. для вузов / В.М. Огаренко, Ж.Д. Малахова - Запорожье; ГУ “ЗИГМУ”, 2002. – 206с.
15. Павліченко П.П. Соціологія: Навч. посіб. для студ. несоціолог. спеціальностей. /П.П. Павліченко, Д.А. Литвиненко – К.: Лібра, 2002. – 254с.
16. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Курс лекцій./ Н.В. Паніна – К.: Наук. Думка, 1996. – 232с.
17. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. / М.В. Примуш – К.: Професіонал, 2004. – 590с.
18. Сірій Є.В. Соціологія: Заг. теорія, історія розвитку, спец. та галузеві теорії: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / Є.В. Сірій - К.: Атіка 2004. – 480с.
19. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / П. Сорокин.- М.: Политиздат, 1992. – 544с.
20. Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В. Захарченко, В.Ф. Бурлачук, М.О. Молчанов та ін.- Заповіт, 1996.-424с.

21. Соціологія: Курс лекцій / за ред. І.С. Старовойта. –Тернопіль: Астон. 1999. – 176с.
22. Соціологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Г. Городяненко. - К.: Видавничий центр «Академія», 2003. -559с.
23. Соціологія: Підручник /за заг. ред.. В.П.Андрущенко, М.І.Горлача- К.-Х.: Рубикон, 1998. – 624с.
24. Соціологія: Курс лекцій: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти /за ред.. В.М.Пічі. – К.: Заповіт, 2002. -310с.
25. Соціологія: Навч. посіб. / за ред.. С.О. Макеева.- К.: Знання, 2003.- 456с.
26. Соціологія: короткий енцикл. словник / під заг. ред.. В.І. Воловича.- К.: Укр. центр. духов. культури, 1998. – 736с.
27. Соціологія культури: Навч. посіб / за ред.. О.М. Семашка, В.М. Пічі. –Л.: Новий світ. – 2002. - 334с.
28. Сулько В.С. Українська соціологічна думка в пошуках істини: (Зародження і становлення вітчизняної соціології в процесі нац. державотворення. Від найдавніших часів до кінця 19 ст.): Навч. посіб. для викл. і студ. вузів. / В.С. Сулько К.: [б.в.],2002.-357с.
29. Филатова О.Г. История социология: Конспект лекций./ О.Г. Филатова –СПб. Изд.-во Михайлова В.А., 2000. – 64с.
30. Щепанский Я. Элементарные понятия социологии / Я. Щепанский. – М.: Прогресс, 1969. – 240с.
31. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования: Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В.А. Ядов - М.: Доросвет, 1999. -596с.
32. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. / В.А. Ядов – Самара.: Изд–во «Самарский университет». 1995. - 332с.
33. Яковлев А.М. Социальная структура общества / А.М. Яковлев - М.: Экзамен, 2003.-384с.
34. Якуба О.О. Соціологія: Навч. посібник для студентів. / О.О. Якуба – Харків: Константа, 1996. -191с.